

SİYASET, EKONOMİ ve YÖNETİM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

RESEARCH JOURNAL OF
POLITICS, ECONOMICS AND MANAGEMENT

Temmuz 2017, Vol:5, Issue:3

July 2017, Cilt:5, Sayı:3

P-ISSN: 2147-6071

E-ISSN: 2147-7035

Journal homepage: www.siyasetekonomiyonetim.org

İflas Ertelemesinde Ticari Alacak Karşılığı Ayırmanın Finansal Raporlama Standartları Açısından Değerlendirilmesi

Evaluation of Account Receivables from the Suspension of Bankruptcy of Financial Reporting Standards

Doç. Dr. Ali İhsan AKGÜN

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, akgun@ybusm.info

DOI: <https://doi.org/10.25272/j.2147-7035.2017.5.3.02>

MAKALE BİLGİSİ

ÖZET

Makale Geçmişi:

Geliş 30 Haziran 2017
Düzeltilme Geliş 19 Temmuz 2017
Kabul 21 Temmuz 2017

Anahtar Kelimeler:

İflas Ertelemesi, Şüpheli Alacak Karşılığı,
Finansal Raporlama Standartları

İflas erteleme kavramı, borca batık durumda olan bir sermaye şirketi ya da kooperatifinin belli mevzuat kuralları çerçevesinde iflastan kurtulmayı hedefleyen bir düzenleme olarak tanımlanmaktadır. Ekonomik anlamda likidite güçlüğü çeken firmaların, mevcut faaliyet kârlılığının düşük olması nedeniyle, iflas ertelemesinde iyileştirme projesine ilişkin işleyen teşebbüs değerleri sorgulanabilmektedir. Bu çalışmada, iflas ertelemesinde ticari alacak karşılığı ayırmanın finansal raporlama standartları bağlamında değerlendirilmesine yer verilmiştir. Ticari alacaklara karşılık ayrılması, gerek vergi kanunlarında ve gerekse de finansal raporlama standartları kapsamında ihtiyari olduğu sonucuna varılabilir.

© 2017 PESA Tüm hakları saklıdır

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Article History:

Received 30 June 2017
Received in revised form 19 July 2017
Accepted 21 July 2017

Keywords:

Suspension of Bankruptcy, Doubtful
Account Receivables, Financial Reporting
Standards

The concept of suspension of bankruptcy is defined as an arrangement aimed at protecting a capital company or a cooperative that is a sinking state in a framework of certain regulatory rules. Firms facing economic liquidity distress have questionable going concern value due to low current operating profitability to recover Project in the suspension of bankruptcy. In this study, it has been evaluated to determine the provision for trade receivables on bankruptcy in the context of financial reporting standards. The findings show that provision for trade receivables can be resulted in reserve in both tax laws and financial reporting standards.

© 2017 PESA All rights reserved

GİRİŞ

2008 küresel finansal krizi, kredi ortamında risk yönetimi uygulamalarının eksikliklerini ve mikro düzeyde ise risk değerlendirmesinin önemini ortaya koymuştur. Böylece, finansal sektördeki kredi veren ve diğer yatırımcıların yanı sıra finansal tablolardan yararlanan dış kullanıcılardan düzenleyici otoriteler, şirketlerin borç verme ve türev portföylerindeki işlemlerinden kaynaklanan iflas riski olasılığı hakkında zamanında bilgiye ihtiyaç olduğunu gözlemlemişlerdir (Tinoco ve Wilson, 2013; 394).

Lehman Brothers ve Enron gibi şirketlerin iflasından bu yana ABD’de ilk kez yerel bazda mahkemelerde türev sözleşmelere ilişkin anlaşmazlıkları gündeme getirmiştir. Dolayısıyla, küreselleşme, hem ulusal bağlamdaki mahkemelerde iflasa yönelik işlemlerdeki artışa neden olmakla birlikte, uluslararası anlaşmazlıklar bağlamında da cereyan etmeye başlamıştır (Steele, 2014; 51-52).

İflas kanunu, her zaman firmaların finansal likidite güçlüklerini çözmeye temel bir faktör olarak düşünülmüştür. Bununla birlikte, iflas sistemi özellikleri itibarıyla yalnızca iflas etmiş olan işletmeleri değil, ekonomideki tüm firmaların davranışlarını etkilediği için, bu etki makro boyutta etkileşime sahiptir (Gutierrez et al., 2012; 849). Bir şirketin finansal durumunu, faaliyet sonuçlarını, finansal performansını ve gelecekteki nakit akışını değerlendirebilmek ve buna bağlı olarak şirketle ilgili geleceğe dönük tahminlerde bulunabilmek için gerekli olan finansal analiz, iflasın ertelenmesi sürecinde önem taşımaktadır. İflas ertelenmesine yönelik olarak literatür incelendiğinde, bazı araştırmaların odak noktasını iflas ertelenmesinde iyileştirme projeleri ve borca batıklık konularında olduğu görülmektedir. Diğer çalışmalarda ise, iflas ertelenmesinde alacak karşılığı ayrılması konusunda olduğu gözlemlenmiştir. Ancak, literatürde iflas ertelenmesinde şüpheli alacak karşılığı ayrılmasının finansal raporlama standartları açısından değerlendirilmesi çalışmasına rastlanılmamıştır.

Literatürde yapılan çalışmalardan örneğin, Selcik (2014) çalışmasında, iflas ertelenmesi talebinin mahkeme tarafından kabulü halinde ticari alacaklara karşılık ayırıp ayıramayacağını incelemiştir. Sonuçta, iflası ertelenen şirketten tahsil edilemeyen ve kanuni takibe de imkân olmayan alacaklar için, mahkemece iflasın ertelenmesine ilişkin kararın verildiği hesap döneminde, alacağın şüpheli hale geldiğinin finansal raporlamada dikkate alınmasının mümkün olmadığı kanısına varmıştır. Çağlar (2011) bankalarca kredilerin ve diğer alacakların belirlenmesinde ayrılan karşılıklara yönelik yaptığı çalışmasında, banka bilançolarının gerçeği yansıtması ve banka karının gerçeğe uygun şekilde hesaplanabilmesi finansal tabloların bilgi kullanıcıları tarafından analiz edilebilmesi açısından bankaların kullandıkları kredilerden kaynaklanan değer düşüklükleri için yeterli tutarda karşılık ayırmaları gerektiği sonucuna varmıştır.

Bir iflas prosedürünün sonucu olarak işletmenin tasfiye veya yeniden yapılanması, finansal likidite güçlüğüne giren şirketlerin menfaat sahipleri bağlamında birçok hukuki, ekonomik ve sosyal sonuçları vardır. Camacho-Minano ve Campa (2014) çalışmalarında, bir şirketin tasfiye veya yeniden yapılanma kararının finansal tablo manipülasyonuna etkisi olup olmadığını incelemiştir. Sonuçta, sadece tasfiye kararı alan firmaların kazançlarını yeniden yapılanma veya iflas ertelenmesi alan firmalardan karlarını daha fazla manipüle ettiğini ortaya koymuşlardır.

Bir çok araştırmada ise, iflas ertelenmesinin firmaların hisse senetlerinin değeri üzerindeki etkisi analiz edilmiştir. Ayrıca, ülkelerarasındaki yasalardaki farklılıkların olması ampirik olarak analizi anlamlı olarak zorlaştırdığından, bu çalışmaların çoğu tek bir ülke ile sınırlandırılmıştır. Öte yandan, teorik bir bakış açısıyla, iflas durumundaki şirketlerin özelliklerinin finansal açıdan güçlük içinde olup olmamasına bakılmaksızın ekonomideki tüm firmaların performansı üzerinde bir etkisi olmaktadır. Bu etki, esas olarak, şirketlerin finansal durumlarına göre farklı şekilde etkileyen ve yasaların sahip olabileceği farklı etki türleri nedeniyle ortaya çıkmaktadır (Cornelli ve Felli, 1997; 475-476).

Balcaen et al. (2012) çalışmalarında, gönüllü tasfiyelerin iflas olarak aynı oranda yaygın olduğunu, finansal likidite güçlüğü çeken firmaların birleşme ve devir almaları göre daha yaygın olduğunu gözlemlemişlerdir. Sonuçta, finansal güçlük içinde olan işletmelerin aşırı borçlanma ile iflas riskinin tetiklenmesine neden olabileceğinden, teminatlı borç verenlerin pozisyonlarının özellikle önemli olduğu kanısına varmışlardır. Ayrıca, teminatlı kredi verenler tarafından başlatılan erken iflas için teşvikleri azaltmak, daha verimli gönüllü tasfiyelerin oranını artırabilirken, borç verenlerin kredi

politikaları üzerindeki etkisi de dikkatli bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Gutierrez et al. (2012) çalışmalarında, alacaklılara yönelik işlemlerde finansal açıdan güçlük çeken firmaların ve iflas başvurusunda bulunan firmaların firma değerinde bir düşüş olduğuna işaret etmişlerdir.

Bu çalışmada, iflas ertelemesinde ticari alacaklara karşılık ayrılmasının finansal raporlama standartları açısından değerlendirilmesi yapılacaktır. Bu bağlamda, çalışmada önce kavramsal çerçeve başlığında, iflas ertelemesi, ticari alacak kavramı, şüpheli ticari alacak kavramı ve değersiz alacak kavramları ilgili mevzuat kapsamında ele alınmıştır. Ayrıca, çalışmada, finansal raporlama standartları bağlamında önce yerel finansal raporlama standardı olarak ifade edilen Tekdüzen hesap planına göre ve söz konusu standarda bağlı olarak vergi kanunlarındaki ilkeleri düzenleyen VUK'na göre şüpheli ticari alacaklar, şüpheli ticari alacaklar karşılığı ve Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları (TMS/TFRS) açısından karşılıklar ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Son olarak ise, iflas ertelemesinde şüpheli alacak karşılığı ayırmaya yönelik uygulamaya yer verilmiştir.

2.Kavramsal Çerçeve

2.1.İflas Ertelemesi

Likidite, bir şirketin nakit pozisyonunun ve normal iş akışındaki nakit elde etme kabiliyetinin bir ölçüsüdür. Bir şirketin, yeterli miktarda nakit varlıkları varsa veya diğer varlıklarını nispeten kısa bir sürede nakit olarak dönüştürebilecek durumda ise, mevcut ihtiyaçların karşılanabilmesi için likiditesi olduğu varsayılmaktadır (Spiceland et al., 2013; 363). Böylece, likidite, mevcut durumda bir borcun vadesinde ödenebilme gücüne göre ölçülmektedir.

Dolayısıyla, bir işletme, vadesi gelen yükümlülüklerini herhangi bir zorunlu satışa gitmeden yerine getirebiliyorsa gerekli likiditeye sahiptir denilmektedir. Böylece, işletmenin likiditesi; işletmenin alacaklılara, kiralayanlara, çalışanlara, satıcılara, bankalara, sigorta ortaklıklarına ve sosyal güvenlik kurumu ve vergi dairelerine karşı vadesi gelen borçlarını aksattırmadan ve kararlaştırılan tutarlarla ödeyebilme gücüne sahip olmasıdır. İşletme vadesi gelen yükümlülüklerini karşılayamıyorsa ödeyememe durumu ortaya çıkar ki, bu durum şirketin iflasına neden olmaktadır (Fettahoğlu, 2008; 76).

İflas tanımlaması, resmi iflas bildirimlerinden, kredi kuruluşlarının verileri, tahvil veya borçlanma araçları ve borç takasları gibi işlemlerin sonuçlarındaki olumsuzlukla ilişkilidir. Bazı çalışmalar, iflasın tanımını finansal tablolara dayanan daha geniş finansal likidite güçlüğü ölçütlerini de içerecek şekilde genişletmiştir. Tinoco ve Wilson (2013) çalışmalarında, ilk olarak, finansal likidite güçlüğüne işletmedeki safhalarını tespit etmek için bir likidite güçlüğü tahmin modelini sunarak akademik literatüre katkıda bulunmuşlardır. Çalışmalarında, finansal likidite güçlüğüne zamanında tahmin edilmesi, alacaklıların bir iflas başvurusu ile ilişkili maliyetlerinin bir kısmını önlemeye yardımcı olacağı sonucuna ulaşmışlardır.

Biddle et al. (2011) çalışmalarında, koşulsuz ve koşullu muhafazakarlığın (muhasebenin tutuculuğu), işletme nakitlerini arttırma ile iflas riskini azaltmadaki rolünü incelemişlerdir. Sonuçta, iflas riskinin, koşulsuz muhafazakarlıkla olumlu bir şekilde ilişkili olduğu ve denetçi ve düzenleyici izleme ve yönetsel kariyer motiflerini yansıtan koşullu muhafazakarlıkla ise olumsuz ilişkili olduğunu gözlemlemişlerdir.

Türkiye'de ise, iflas erteleme kavramına Yargıtay kararlarında, 6102 sayılı TTK ve İcra ve İflas Kanunları'nda (İİK) yer verilmiştir. Bu bağlamda iflas erteleme kavramı; borca batık durumda olan bir sermaye şirketi ya da kooperatifi belli kurallar çerçevesinde iflastan korumayı hedefleyen bir düzenlemedir. Bu amacın gerçekleşmesi; şirketin finansal durumunun ıslahının mümkün olması ve şirketin borca batık durumdan çıkması için gerekli tedbirler ve iyileştirici önlemlerin alınması, bu suretle şirketin varlığını ve faaliyetlerini devam ettirmesi ile olasıdır. Sermaye şirketlerinin iflasının ertelenmesi aracılığı ile; hem doğrudan bu şirketlerin, hem şirketin pay sahipleri ve sorumluluk altında bulunan yöneticilerinin, aynı zamanda şirket alacaklıları ve geniş anlamda halkın yararının korunması amaçlanmaktadır. Yargıtay kararında bu amaç "sermaye şirketi veya kooperatifin ekonomi içinde

kalarak faaliyetine devamını sağlamak ve alacaklıların iflasa bağlı olumsuz sonuçlardan etkilenmemesi” şeklinde tanımlanmıştır¹. Borca batıklık ise, işletmenin aktiflerinin mevcut tüm borçlarını karşılayamaması veya işletmenin toplam varlıklarının toplam borçlarını karşılama oranının 1’den küçük olmasını ifade etmektedir.

Ayrıca, bir anonim şirketin finansal durumunun bozulması halinde, yönetim kuruluna bundan dolayı yükümlülük getirilmiştir. 6102 sayılı TTK’nun 376. ve 377. maddelerinde, şirketin aktiflerinin şirket alacaklarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin belirlenmesi halinde yönetim kurulunun durumu derhal mahkemeye bildirmeye mecbur olduğu ve mahkemece de bu takdirde şirketin iflâsına hükmedeceği, ancak şirket durumunun düzeltilmesinin olanaklı bulunması halinde yönetim kurulunun veya bir alacaklının talebi üzerine mahkemenin iflâs kararının ertelenmesine karar verebileceği gibi şirket mallarının muhafazası için gerekli önlemleri alacağı hükmüne yer verilmiştir².

İİK’nun 179. maddesinde de ise, sermaye şirketinin borçlarının aktifinden fazla olduğunun mahkemeye bildirilmesi, şirketin mali durumunun iyileştirilmesinin mümkün olduğuna ilişkin bir iyileştirme projesinin sunulması ve mahkemece de bu projenin ciddi ve inandırıcı bulunması durumunda iflâsın ertelenmesine karar verilebileceği öngörülmüştür.

TTK’nın 378. maddesine göre risk yönetimi oluşturulmakla, yasada amaçlanan ana tema; ekonomiye katkı sağlayan bir kuruluşun ortadan kaldırılmasından ziyade, belli bir süre için tanınacak olanaklarla onun varlığının korunmasıdır. Gerek TTK gerekse İcra İflas Kanunu’nda, iflâs ve iflâsın ertelenmesi davasının biçimsel koşullarına yer verilmiştir.

Ayrıca, 15 Temmuz 2016 tarihinde yürürlüğe giren 6728 sayılı Kanun ile değişik 2004 sayılı İİK’nın 179. maddenin gerekçesinde ise; *“179 uncu madde kapsamında düzenlenecek borca batıklık bilançolarında bütün alacakların muhtemel satış değerinin tespitine gerek bulunmamaktadır. Borca batıklık zaten borçların neredeyse tamamının muaccel olduğunu göstermekte ve bunların vadeye dayalı bir iskontoya tabi tutulmasını gereksiz kılmaktadır. Öte yandan, şüpheli ve değersiz alacaklar bakımından tahsilat imkanları da göz önünde tutulmak suretiyle gerçekçi tahminlere dayalı bir değerlendirme yapılması şarttır.”* ifadesine yer verilmiştir.

Dolayısıyla, İİK’nın 179. maddesinden farklı olarak yapılan yeni düzenlemenin ilk maddesine; *“Mevcut borçların ödeme süre ve tutarlarını, alacaklıların adreslerini, faaliyet gösterilen sektörün özelliklerine göre stoklar ile bunların bekleme sürelerini ve tutarlarını gösteren listeler, vergi dairesine sunulmuş en son bilanço ve gelir tablosu, şirket veya kooperatifin ticaret sicili tasdiknamesi ile iyileştirme projesinin ciddi ve inandırıcı olduğunu gösteren diğer bilgi ve belgelerin, işletmenin devamlılığı esasına göre düzenlenmiş ara bilançoyla birlikte mahkemeye sunulması zorunludur”* ibaresi eklenmiş olup, işletmenin sürekliliği esasında bilanço düzenlenmesi hususuna TTK m.376/3 haricinde İİK m.179’da da zorunluluk getirildiği söylenebilir.

Ancak, finansal likidite sıkıntısı belirtisi olmadan işletme yönetiminin iflâs kararlarını vermesi durumunda, Kanunlar, tarafların davranışlarını etkileyebilir. Bu bağlamda, optimum olmayan yatırım kararları nedeniyle işletmede güçlükler ortaya çıkabilir. Başka bir deyişle, tüm karlı projeler gerçekleştirilemez veya negatif net bugünkü değer ile aşırı riskli projeler üstlenilmesine neden olabilir. Dolayısıyla, finansal anlamda iflâs durumunun gerçek anlamda teşekkülü için finansal tabloların gerçeğe uygun şekilde düzenlenmesi finansal bilgi kullanıcılarının değerlendirmesi açısından önemlidir.

¹ Yargıtay 19. Hukuk Dairesi, 07.04.2005, 2005/448 E., 2005/3753 K.

² Bu konudaki ayrıntılı bilgi TTK 376, TTK 377 ve İİK’nun 179.maddelerine bakınız.

2.2. Ticari Alacak Kavramı

Alacak terimi, muhasebe literatüründe nakit olarak tahsil edilmesi beklenen haklar olarak tanımlanır. Alacakların yönetimi, kredi ile mal veya hizmet satan herhangi bir şirket için çok önemli bir etkinliktir. Dolayısıyla, alacaklar, şirketin en likit varlıklarından birini temsil ettikleri için önemlidir. Bir şirketin alacaklarının varlıklarının bir yüzdesi olarak göreceli önemi, endüstrisi, yılın zamanı, uzun vadeli finansmanı genişletip genişletmediği ve kredi politikaları gibi faktörlere bağlıdır. Alacaklar arasındaki önemli farklılıkları göstermek için, genellikle ticari alacak hesapları, alacak senetleri ve diğer alacaklar olarak bir sınıflandırma bulunmaktadır (Weygandt et al., 2014; 388). Bu çalışmada, sadece tahsil edilemeyen alacaklara bağlı olarak şüpheli hale gelmiş alacakların iflas ertelemeindeki durumu ile bu alacakların finansal raporlama standartları bağlamında değerlendirilmesi yapılacaktır.

Bir işletmenin ticari alacak hesapları, mal ve hizmetlere yönelik olarak ödeme vadesinden kaynaklanan üçüncü şahıslara karşı talep edilen hakları temsil etmektedir (England, 2007; 132). Ticari alacaklar, bir toptancının veya perakendecinin, kredili satışlarından doğan kısa vadeli finansal varlıklardır. Bu tür bir krediye genellikle ticaret kredisi denilmektedir. Ticari alacaklar ve alacak senetleri gelecekteki zararların tahmin edilmesini gerektirdiğinden, raporlanan işletme kazançlarında iyileşme göstermek için kolayca manipüle edilebilirler. Böylece, düzeltilmiş kazançlar tabii ki bir şirketin hisse senedi fiyatını ve yöneticilerinin ikramiyelerini artırabilir (Needles et al., 2011; 390-393).

Ticari alacaklar, işletmenin henüz tahsil edilmemiş kredili satışlarını temsil edip, genellikle firmanın 30 veya 60 günlük tahsilat döneminde tahsil edilmesi gereken alacaklarını temsil etmektedir. Belirtilen süreden daha yavaş alacak hesap dönüşü, işletmenin cirosunu düşürdükçe ödememe ihtimali genellikle arttığı için organizasyona daha fazla risk oluşturmaktadır (Stice et al., 2001; 118-119).

Şirketler ticari alacak hesaplarını bilançoda varlık olarak raporlamaktadır. Ancak, bazı alacaklar tahsil edilemez hale gelebileceğinden, raporlama döneminde ticari alacakların miktarının belirlenmesi bazen güçtür. Normal koşullarda, her müşteri, kredili satışı onaylanmadan önce satıcının kredi gereksinimlerini karşılamalıdır. Ancak, bazen kaçınılmaz olarak, bazı alacak hesapları tahsil edilemez hale gelebilir (Weygandt et al., 2014; 390). Örneğin, bir müşteri, ekonomideki bir kriz nedeniyle satış gelirinde bir düşüş olduğu için ödeme yapamayabilir. Şirketler müşterilerine teslim ettikleri mal ve hizmete ilişkin kredi kayıplarını zarar olarak gelir tablosu hesaplarına hesaplarına borç olarak kaydederler. Söz konusu bu kayıplar, kredi temelinde faaliyeti sürdürmek için normal ve gerekli bir risktir.

Bilançoda alacaklar, olağan ticari faaliyet içerisinde müşterilere yapılan kredi satışlarından kaynaklanan alacak tutarını belirtir. İşletme çalışanlarına, memurlarına veya firma sahiplerine yapılan satışlar veya kredili satışların, tahsil edilememe ve çıkar çatışması riskini artırdığından, çalışanların alacakları gibi varlık grubu başlıkları altında bilançoda ayrı hesaplarda görünürler (Needles et al., 2011; 394).

Şirketler, tahsil edilemeyen alacaklara ait gideri borçlarından arındırılmış ve bir karşılık hesabı ile alacaklara eşitleyerek, tahsil edilebilecek miktarda bir tahmini için alacağını azaltan bir düzeltme girdisi ile kaydederek tahsil edilemeyen alacaklarını hesaplamış olurlar. Tahsil edilemeyen alacakların muhasebeleştirilmesine yönelik bu yaklaşım, iskonto yöntemi olarak bilinmektedir. Çoğu zaman şirketler, tahsil edilemeyen alacak hesaplarına (genellikle şüpheli alacak hesaplarına) parantez içinde bir hesap alacağı şeklinde ele alarak finansal tablolarında raporlamaktadırlar (Spiceland et al., 2013; 368-369). İşletmeler, bazen de net bakiyeyi bilançoda gösterip, ve böylece daha sonra bir dipnot yardımı ile bunu açıklayacaklardır.

Tahsil edilemeyen alacaklara ait tutarların finansal tablolarda gösterilmesinde, hem gelir tablosu ve hem de bilançoda olmak üzere iki tür etkisi bulunmaktadır. Gelir tablosu yaklaşımını kullanarak, her bir dönemin net kredi satışlarının bir yüzdesi olarak tahsil edilemeyen alacaklara ilişkin gideri tahmin edebiliriz. Bu yüzde ile çoğunlukla, şirketin kredi satışları ile fiili tahsil edilemeyen alacaklar arasındaki ilişkinin yakın geçmişini gözden geçirerek belirlenmektedir. Nispeten yeni bir şirket için bu oran, endüstri ortalamaları gibi diğer kaynaklardan yararlanılarak elde edilebilir. Bilanço yaklaşımında ise, gelecekteki tahsil edilemeyen alacakları tahmin etmek için bilanço yaklaşımını kullanarak, bilançoda rapor edilecek olan alacak hesaplarının net gerçekleşebilir değerini tahmin ederek, tahsil edilemeyen

alacaklara ilişkin gideri belirleyebiliriz (Spiceland et al., 2013; 370). Özellikle, tahsil edilemeyen hesaplara ilişkin ödeneklerin nihai bakiyesinin ne olması gerektiğini belirledikten sonra ödenek miktarını istenilen dengeye ayarlamak için gerekli olan tahsil edilemeyen alacaklara ilişkin harcama tutarı hesaplara kaydedilir.

2.3. Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Kavramına Genel Bakış

Şirket bilançosunda, dönen varlık hesap grubunun önemli bir varlık kategorisini ticari alacaklar oluşturur. Teslim edilen mal ve hizmetler için müşterilerden olan ticari alacaklar, müşterilerin yükümlülüklerini yerine getirmede olası beklenen net gerçekleşebilir değere göre bilançoda raporlanır. Ticari alacaklar için şüpheli ticari alacaklar ve nakit indirimleri olmak üzere bu iki faktör, bu tutarın orijinal olarak kaydedilen alacağın miktarından farklı olmasına neden olacaktır (Marshall et al., 2013; 157). Şirketler satışlarını ve kazançlarını artıracığı düşüncesiyle, müşterilerine kredi açıyorlar, ancak ödeme yapamayan veya ödeyemeyen bazı kredi müşterilerine her zaman sahip olabilirler. Bu tür müşterilerin hesaplarının tahsil edilemeyen tutarlarına şüpheli ticari alacaklar denir (Needles et al., 2011; 398).

Ticari alacaklar, müşterilere verilen satışlardan veya hizmetlerden doğan hesaplardan kaynaklanan paradır. Ticari alacaklar, gerçekleşebilir değerlerini yansıtacak şekilde netleştirilmiş olarak gösterilir. Bu tutarın tahsil edilmesi beklenip, en tipik örneği tahsil edilemeyen alacaklardır. Gelecek dönemlerde, söz konusu alacaklar için kayıplar oluştuğunda, bunlar için şüpheli alacak karşılığı ayrılır (Gibson, 2011; 93).

Bir şirket, genellikle satışlarını artırmak için kredili satış yapar. Ancak, kredili satışlar, müşterilerin ödememesi nedeniyle belirli bir miktarda tahsil edilmeyen alacaklara neden olur (Nikolai et al., 2010; 322). Bir işletme müşterilerine kredi yoluyla mal veya hizmet satın almasına izin verdiği zaman, bazı müşterilerin ödemeyeceğini tahmin edebilir. Bir firma kredi satışı yaparken bazı tahsil edilemeyen alacakları kaçınılmaz olmasına rağmen, firmaların çoğunda kayıpları asgari düzeyde tutmak ve firmadan kaynaklanan tüm tutarlar için her türlü makul çaba sarf etmek için iç kontrol politikaları ve prosedürleri bulunmaktadır. Bazı firmalar, çok yüksek bir marja sahip olmaları ve satılmakta olan ürünün maliyetine eşit veya ona yaklaşan bir peşinat ödemeleri yoluyla yatırım getirisini en üst düzeye çıkarıyorlar. Böylece, tahsil edilemeyen alacakları nispeten yüksek olmasına rağmen, ürün maliyetinin tamamı ya da çoğu geri kazanılır ve alacak kayıpları, daha fazla satış hacminden elde edilen karlarla telafi edilemez (Marshall et al., 2013; 157). Tahsil edilemeyen ticari alacakların miktarı ancak tahmin edilebilir ve kesin tutarları daha sonra bilinene kadar bir şirketin kazançları kolayca manipüle edilebilir (Needles et al., 2011; 398).

Bir firmanın faaliyet gösterdiği sektörün mevcut ekonomik durumu ile sınırlandırılan mevcut tahsilat deneyimine dayanarak, kredi yöneticileri firmanın muhtemel tahsil edilemeyen hesap giderlerini doğrulukla tahmin edebilirler. Birçok firma, bir dönemde yapılan tüm kredi satışlarının tahsil edilebilirliğini kredili satış yönteminin yüzdesi ile ilgili basitleştirilmiş bir varsayımına dayanarak tahsil edilemeyecek alacakları tahmin etmektedir. Ayrıca firmalar, tahsil edilmesi muhtemel net tutarı alacakların yaşlandırması yöntemine göre tahmin etmek için yıl sonu hesap alacaklarının detaylı bir analizini yaparak gerçekleştirirler. İşletmelerin iç kontrol politikası gereği, tüm alacak hesaplarının altı aydan uzun süren tahsilatlarını ve geciken tahsilatlarını nakit toplama ajansına devredilir (Marshall et al., 2013; 157). Böyle bir politika, muhtemelen bu hesapları toplama olasılığını artıracak, gecikmiş hesaplar için tahsilat çabalarını kolaylaştıracak ve alacak hesaplarını yönetmenin genel maliyetlerini ise azaltacaktır.

Tahsili mümkün olmayan alacaklar için doğrudan mahsup yöntemi ve karşılık yöntemi olmak üzere iki muhasebe metodu bulunmaktadır.

- Doğrudan mahsup yönteminde, tahsil edilemeyen alacaklara ilişkin gideri ancak bir hesap değersiz olduğu tespit edildiğinde hesaplara kaydedilir.
- Karşılık yönteminde ise, hesap döneminin sonunda tahsil edilemeyen hesapları tahmin ederek tahsil edilemeyen alacak giderlerini hesaplara kaydeder.

Doğrudan mahsup yöntemi basit olsa da, kullanımını hem gelir tablosunun hem de bilançonun yararlılığını azaltabilir. Doğrudan mahsup yöntemi ile şirketler genellikle tahsil edilemeyen alacaklarına ilişkin giderlerini, alacaklarını gelir kaydettikleri döneme kıyasla farklı bir dönemde gider kaydederler. Bu yöntem, tahsil edilemeyen alacaklarına ilişkin gideri ile gelir tablosundaki satış gelirlerini karşılaştırmaya çalışmaz. Sonuç olarak, tahsil edilemeyen alacaklarına ilişkin kayıplarının önemsiz olmaması durumunda, doğrudan mahsup yöntemi finansal raporlama amacıyla kabul edilebilir değildir (Weygandt et al., 2014; 391).

Doğrudan mahsup yöntemi çoğunlukla küçük işletmeler tarafından ve az tutarlı alacaklar için kullanılmaktadır. Doğrudan mahsup yöntemi kapsamında, müşterinin hesabının değersiz olduğu tespit edilinceye kadar şüpheli alacak karşılıkları gider hesaplarına kaydedilmemektedir. Doğrudan mahsup yöntemi, ürün veya hizmetlerinin çoğunu nakit olarak satan veya nakit satış olarak kaydedilen MasterCard veya VISA'nın kabul ettiği şirketler tarafından kullanılır. Bu gibi durumlarda, alacaklar cari varlıkların küçük bir bölümündedir ve herhangi bir şüpheli alacaklardan kaynaklanan giderleri azdır. Bu tür işletmelerin örnekleri bir restoran, market ve küçük bir perakende mağazaları oluşturmaktadır (Warren et al., 2014; 363-364).

Tahsil edilemeyen alacaklar için karşılıkları muhasebeleştirme metodunda ise, her bir dönemin sonunda hesaplanamayan alacak hesapları tahmin etmeyi kapsamaktadır. Bu durum, gelir tablosunda daha iyi bir uyum sağlamaktadır. Aynı zamanda şirketler, bilançoda bulunan alacakları net nakit gerçekleştirilebilir değerleriyle göstermektedirler. Net nakit gerçekleştirilebilir değer ise, şirketin nakit olarak almayı beklediği net tutarı göstermektedir. Böylece, bu yöntem tahsil edilemeyen tahmini alacaklar tutarıyla bilançoda alacakları azaltmaktadır. Söz konusu yöntemin üç temel özelliği vardır (Weygandt et al., 2014; 391):

- Şirketler, tahsil edilemeyecek alacaklarını tahmin ederek tahmini giderleri, ve satışlarına yönelik gelirleri ise raporladıkları hesap dönemiyle aynı gelirlerle karşılaştırırlar.
- Şirketler, tahsili şüpheli hale gelmiş alacaklar için tahsil edilemeyen alacaklarına ilişkin masraflarını muhasebe kayıtlarında tahakkuk ettirir ve her dönemin sonunda düzenleme kaydı yapılması ile şüpheli alacak hesaplarına yansıtırlar. Tahsili şüpheli hesaplar ise, alacak hesapları için bir karşılık hesabıdır.
- Şirketler belirli bir alacağa ilişkin hesabı teminat yoluyla kapattığında, bir başka ifade ile teminatların alacaklara mahsup durumunda tahsili şüpheli hale gelen hesaplara raporlama yapılır ve bu tutar ise alıcılar hesabından düşülmektedir.

2.4.Değersiz Alacak Kavramı

Değersiz alacak kavramı VUK'nun 322.inci maddesinde, "*kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkan kalmayan alacağın*" değersiz alacak olduğu ifade edilmiştir. Dolayısıyla, değersiz alacak, mahkeme kararına veya kanıtlayıcı bir belgeye göre tahsiline imkan kalmayan alacaktır.

Aşağıda sayılan belgeler ise kanıtlayıcı belge olarak kabul edilmiştir (Sürmen, 2011; 89-90):

- Borçlunun herhangi bir mal varlığı bırakmadan ölümü ve mirasçılarının da mirası reddettiklerine dair sulh mahkemesi kararı.
- Mahkemelerce borçlu hakkında verilmiş gaiplik kararı.
- Borçlunun adresinin bulunmaması nedeniyle icra takibinin kaldırıldığına dair icra memurluğu yazısı.
- Mahkemelerce borçlu hakkında verilmiş ve ilgili iflas masası tarafından da tasfiyeye tabi tutulmuş iflas kararı.

- Borçlunun Türkiye'ye dönmek üzere terk ettiğini doğrulayan resmi makam belgesi.
- Borçlunun dolandırıcılıktan mahkum olması ve herhangi bir mal varlığı bulunmadığını gösteren belge.
- Deprem bölgelerinde faaliyet gösteren işletmeler için sulh belgesi, tasdik raporu ve il/ilçe idare kurulu kararı.
- Alacaktan vazgeçildiğini gösteren mahkeme tutanağı.

Bir alacağın değersiz alacak olarak kabul edilebilmesi ile ilgili olarak İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 14.11.2005 tarih ve 1810 sayılı özelgesinde³ özetle aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir:

"...Bir alacağın değersiz alacak olarak kabul edilebilmesi için söz konusu alacağın uzun bir süre tahsil edilememiş olması yeterli değildir. Söz konusu alacağın tahsil imkânsızlığını gösteren bir mahkeme kararına veya resmi bir belgeye dayanması gerekir. Şüpheli alacak ise nitelik itibarıyla tahsili şüpheli olan, fakat değersiz hale gelip gelmediği kesin olarak bilinmeyen, buna karşın kısmen tahsil olanağı kalmayan alacaklardır. Bir alacağın şüpheli alacak kabul edilebilmesi için ayrıca bu alacak tutarının dava ve icra takibine konu edilmeye değmeyecek kadar küçük olması gerekir. Alacağın küçüklüğünün değerlendirilmesi ise hem her bir alacak için ayrı ayrı hem de söz konusu alacakların toplam değeri üzerinden yapılır." denilmektedir.

Dolayısıyla, değersiz alacaklar, aktife girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybettiklerinden mukayyet kıymetleriyle zarara geçirilerek bilançonun aktifinden çıkarılmaktadır. Başka bir ifade ile, tüm şartlar bir alacağı değersiz kılmak için yeterli olsa dahi, bilançodan çıkarılarak gidere işlenmedikçe bir alacağın değersiz olarak dikkate alınması mümkün olmayacaktır.

3.Tekdüzen Hesap Planı ve VUK'nda Şüpheli Ticari Alacaklar

Muhasebe dilinde, zarar denilen alacak hesaplara ilişkin karşılıklar veya şüpheli alacaklar için ayrılan karşılık hesabı, bilançoda bir varlığın elden çıkarılması nedeniyle finansal tablolarda rapor edilmektedir (Marshall et al., 2014; 157-158). Dolayısıyla, senetli ve senetsiz alacaklar belirli bir vade sonunda borçlusu tarafından değişik nedenlerden dolayı ödenmeyerek tahsili şüpheli duruma gelebilir. Bu durumda söz konusu tutarlar Tekdüzen hesap planında **128- Şüpheli Ticari Alacaklar Hesabı'nda** izlenir. Şüpheli ticari alacaklar hesabı, ödeme süresi geçmiş bu nedenle vadesi bir kaç defa uzatılmış veya protesto edilmiş, yazı ile birden fazla istenmiş ya da dava veya icra safhasına aktarılmış senetli ve senetsiz alacakları kapsar. Tahsili şüpheli hale gelmiş olan alacaklar ilgili hesapların alacağı karşılığında bu hesaba borç yazılarak bu durumdaki alacaklar normal alacaklardan çıkarılır. Alacağın tahsili veya tahsil edilemeyeceğinin kesinleşmesi durumunda bu hesaba alacak kaydedilir.

Ticari veya zirai kazanç elde eden mükelleflerden bilanço esasına göre defter tutanların alacakları, aşağıda yazılı şartları varsa VUK'nun 323.maddesine göre, ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartı ile;

şüpheli ticari alacak sayılır.

- Dava ve icra safhasındaki alacaklar,
- Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük olan alacaklar şüpheli alacak sayılmaktadır.

³ İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 14.11.2005 tarih ve 1810 sayılı özelgesine ilişkin tam metni için bkz. <http://www.ivdb.gov.tr/Mukteza/2005/vergiusul2005/1810.htm>.

VUK'nun yukarıdaki tanımında dava safhası borcu olduğunu kabul etmeyen bir kimsenin bu gerekçe ile mahkemeye verilmiş olmasını ve icra safhası ise mevcut bir alacağı ödemeyen borçlunun mal varlığında söz konusu alacağın tahsili için hakkında icra kovuşturmasına yer verilmesini ifade etmektedir (Sürmen, 2011; 79). Söz konusu açıklamalar ışığında, konuyu muhasebeleştirme bağlamında örnekler ile ele alalım.

Örnek 1: FEZİR ticaret işletmesi, 06.09.2016 tarihinde alıcı A.ENDER'den olan 50.000 TL senetsiz alacağını tahsil edemediği için icra takibi başlatmıştır. İşletme, icra takibi sonucunda 23.12.2016 tarihinde alacağının tamamını tahsil edebilmiştir. Söz konusu duruma ait işlemlerin finansal muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

128 Şüpheli Ticari Alacaklar Hs.	50.000	
120 Alıcılar Hs.		50.000
Şüpheli alacak kaydı		
100 Kasa Hs.	50.000	
128 Şüpheli Ticari Alacaklar Hs.		50.000
Şüpheli alacağın tahsili		

Örnek 2: ENDER ticaret işletmesi, alıcı A.Baysan'dan olan 150.000 TL alacağını tahsil edemediği için protesto ettirmiştir. İşletme 09.11.2016 tarihinde icraya başvurmuş ve 31.12.2016 tarihinde bu alacak için 120.000 TL karşılık ayrılmıştır. İşletme, icra takibi sonucunda 03.04.2017 tarihinde alacağının 60.000 TL'sini tahsil edebilmiştir. Kalanı ise değersiz hale gelmiştir. Söz konusu işlemlere ait muhasebe kayıtlarını gösterelim.

100 Kasa Hs.	60.000	
128 Şüpheli Ticari Alacaklar Hs.		60.000
Şüpheli alacak kaydı		
129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hs.	60.000	
644 Konusu Kalmayan Karşılıklar Hs.		60.000

4. Tekdüzen Hesap Planı ve VUK'nda Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı

Tekdüzen hesap planında, şüpheli alacaklar için ayrılacak karşılıklar **129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı** hesabında izlenir. Şüpheli hale gelen bir alacak için şüpheli hale geldiği dönemde ve varsa teminatlı alacaklarda teminatı aşan kısım kadar karşılık ayrılabilir. Hesaplanan karşılık tutarı bu hesaba alacak, **654-Karşılık Giderleri** hesabına borç kaydedilir. Şüpheli alacağın tahsiline bağlı olarak, tahmin olunan zararın kısmen ya da tamamen gerçekleşmemesi halinde, gerçekleşmeyen kısım **644-Konusu**

Kalmayan Karşılıklar Hesabı alacağına devredilerek bu hesaba borç kaydedilir. Şüpheli alacağın tahsilinin imkansız olduğu kesinleştiği takdirde bu hesaba borç, ilgili hesaba da alacak kaydedilir. Gerçekleşen zararın ayrılan karşılıklardan fazla olması halinde, ayrılan karşılık kadar bu hesaba borç, zarar fazlası ise **681-Önceki Dönem Gider ve Zararları** hesabına borç, tahsil edilemeyen tutar, ilgili alacak hesabına alacak kaydolunur.

Ticari alacaklar için ayrılacak karşılıklar, perakende satış yöntemi kullanarak bilanço gününden önceki iki hesap döneminde vadesinde tahsil edilemeyen alacakların ilgili dönemlerdeki toplam vadeli satışlara oranlarının ortalamasının değerlendirilmesindeki vadeli satışlara uygulanması suretiyle bulunacak şüpheli alacaklar için ayrılan karşılıkları kapsar. Perakende satış yönteminin uygulanması sonucunda bulunan, dönemin karşılık tutarının o tarihteki şüpheli alacaklar karşılığı tutarından az olması durumunda, aradaki fark **644-Konusu Kalmayan Karşılıklar Hesabı'na** aktarılmak üzere bu hesaba borç yazılır. Daha önce alacaklardan düşülen ve bu hesaba borç kaydedilen alacakların tahsili söz konusu olduğu takdirde, oluşlarına göre **671-Önceki Dönem Gelir ve Kârlar** hesabına alınır.

VUK'nun 288.maddesine göre ise karşılıklar, dönem içinde meydana gelen veya gelişi beklenen, ancak tutarı kesin olarak belirlenemeyen ve işletme için bir borç anlamında olan belirli bazı kayıpları karşılamak amacıyla hesaben ayrılan tutarlar olarak tanımlanmıştır.

Alacaklara karşılık ayrılmasını iflas erteleme açısından değerlendirecek olursak, iflas erteleme talebinin kabulü ile alacaklara yönelik olarak icra takipleri durduğu için, şüpheli alacaklar için karşılık ayrılabilmesi mevzuat hükümleri açısından mümkün görünmemektedir. Ayrıca, şirket aleyhine, iflasın ertelenmesinden önce ya da iflasın ertelenmesinden sonra, bir alacak için dava açılmışsa, bu durumda diğer şartlarında varlığı halinde alacağın şüpheli hale geldiğinin kabulü gerekir. Ancak, salt iflas ertelenmesinden hareketle, alacağın şüpheli hale gelmesinin muhasebeleştirme açısından da mümkün görünmemektedir (Selcik, 2014; 101).

Şüpheli alacaklara karşılık ayrılacaksa, tasarruf değeri ölçüsü ile ayrılmayacaksa, mukayyet değer ölçüsü ile değerlendirilerek finansal tablolara yansıtılır. Böylece, tasarruf değeri ile şüpheli ticari alacak karşılığının ters orantılı olduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla, bir alacağın sahibi için tasarruf değeri sıfır ise o alacağın tamamı tahsili şüpheli hale gelmiş demektir. Daha sonra alacağın bir kısmının şüpheli olmadığı anlaşılırsa, tasarruf değeri dışında kalan kısmı için şüpheli ticari alacak karşılığı ayrılabilir. Karşılık ayırmanın amacı ise, tahsil edilemeyen bir alacaktaki karın vergisinin verilmesini önlemek, işletmeyi güçlü kılmak ve finansal tablolardan bilançonun gerçeği yansıtmasını sağlamaktır (Sürmen, 2011; 80-82). Söz konusu açıklamalar çerçevesinde, şüpheli alacaklara karşılık ayrılmasını aşağıdaki örnekle somutlaştırabiliriz.

Örnek : FEZİR ticaret işletmesi, alıcı A.ENDER'den olan 250.000 TL senetli alacağını tahsil edemediği için icra takibine almıştır. İşletme 06.09.2016 tarihinde icraya başvurmuş ve 31.12.2016 tarihinde bu alacak için 187.500 TL karşılık ayrılmıştır. Söz konusu duruma ait işlemlerin finansal muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

128 Şüpheli Ticari Alacaklar Hs.	250.000	
121 Alacak Senetleri Hs.		250.000
Şüpheli alacak kaydı		
654 Karşılık Giderleri Hs.	187.500	
129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hs.		187.500
Şüpheli alacağa karşılık ayrılması		

İşletme, icra takibi sonucunda 03.05.2017 tarihinde alacağıın 100.000 TL'sini tahsil edebilmiştir. Söz konusu duruma ait işlemlerin finansal muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

100 Kasa Hs.	100.000	
128 Şüpheli Ticari Alacaklar Hs.		100.000
129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hs.	75.000	
644 Konusu Kalmayan Karşılıklar Hs.		75.000

İşletme, 31.12.2016 yılında 250.000 TL alacağı için ayırmış olduğu 187.500 TL alacaktan artakalan kısmın ise tahsil edilemeyeceği kesinleşmesi durumunda aşağıdaki gibi finansal tablolarına yansıtır.

129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hs.	65.625	
681 Önceki Dönem Gider ve Zararları	21.875	
128 Şüpheli Ticari Alacaklar Hs.		87.500

Tahsil edilemeyeceği kesinleşen alacağın sonraki dönemde 27.500 TL'si tahsil edilmiştir. Bu durumda ise aşağıdaki kayıt yapılır.

100 Kasa Hs.	27.500	
671 Önceki Dönem Gelir ve Karları		27.500

Konuyu özelgeler bağlamında değerlendirecek olursak, Gelir İdaresi Başkanlığı'nca verilen özelgelerin özetlerine göre alacağın şüpheli hale gelmesi durumunda karşılık ayrılıp ayrılamayacağına ilişkin bazı görüşler şöyledir:

Örneğin, Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 23/07/2009 tarihli ve B.07.1.GIB.4.99.16.01/01-MUK-57 sayılı özelgesinde özetle:

“.....iflasın ertelenmesi kararının verilmesi ile iflasa ilişkin şartların varlığının tamamen ortadan kalktığından söz edilemeyecek olması, gerekse iflası ertelenen borçlu şirketin takibi İcra ve İflas Kanunu hükmü uyarınca engellendiği hususları birlikte değerlendirildiğinde iflası ertelenen şirketten tahsil edilemeyen ve Kanunen takibine de imkân olmayan alacaklarınız için mahkemece iflasın ertelenmesine ilişkin kararın verildiği hesap döneminde şüpheli alacak karşılığı ayırmanız mümkün bulunmaktadır.

Ancak, iflası ertelenen borçlu şirketin daha sonra iflas veya iflastan kurtulma halleri söz konusu olur ise, ayrılan şüpheli alacakların sonradan tahsil edilen miktarlarının tahsil edildikleri dönemde kâr veya zarar hesabına intikal ettirileceği tabiidir.”

Bir başka görüşte ise, İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 07/12/2010 tarihli ve B.07.1.GIB.4.34.19.02-019.01-551 sayılı özelgesinde özetle:

“ .....Gerek alacaklı olunan şirket hakkında iflasın ertelenmesi kararının verilmesi ile iflasa ilişkin şartların varlığının tamamen ortadan kalktığından söz edilemeyecek olması, gerekse iflası ertelenen borçlu şirketin takibi İcra ve iflas Kanunu hükmü uyarınca engellendiği hususları birlikte değerlendirildiğinde iflası ertelenen şirketten tahsil edilemeyen ve kanunen takibine de imkân olmayan alacaklar için mahkemece iflasın ertelenmesine ilişkin kararın verildiği hesap döneminde şüpheli alacak karşılığı ayrılması mümkün bulunmaktadır. Ancak, iflası ertelenen borçlu şirketin daha sonra iflas veya iflastan kurtulma halleri söz konusu olur ise, ayrılan şüpheli alacakların sonradan tahsil edilen miktarlarının tahsil edildikleri dönemde kâr / zarar hesabına intikal ettirileceği tabiidir.”

Ayrıca, İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 03/05/2011 tarihli ve B.07.1. GİB.4.34.19.02-019.01-419 sayılı özelgesinde ise özetle:

“ .....Pasifleri aktiflerinden fazla olan, diğer bir deyişle borca batık olan bir işletmenin belli koşullarda geçici olarak iflasına karar verilmesini önlemek, varlığını ve faaliyetlerini sürdürmesini sağlamak amacıyla şirketi idare veya temsille görevlendirilmiş, olanlar veya alacaklılar tarafından iyileştirme projesi hazırlanıp mahkemeye ibrazı ve mahkemenin de bu projeyi inandırıcı bulması halinde iflasın ertelenmesi söz konusu olmakta, bu kararın verilmesi ise firmadan alacağı olanların alacaklarını tahsil etme imkânını ortadan kaldırmamakta, sadece icra takiplerini engellemektedir. İcra ve İflas Kanunu hükümleri uyarınca iflasın ertelenmesi kararı dava açsın açmasın tüm alacaklılar bakımından sonuç doğurmaktadır.

Bu itibarla, gerek alacaklı olunan şirket hakkında iflasın ertelemesi kararının verilmesi ile iflasa ilişkin şartların varlığının tamamen ortadan kalktığından söz edilemeyecek olması, gerekse iflası ertelenen borçlu şirketin takibi İcra ve İflas Kanunu hükümleri uyarınca engellendiği hususları birlikte değerlendirildiğinde iflası ertelenen şirketten tahsil edilemeyen ve kanuni takibe de imkan olmayan alacaklar için mahkemece iflasın ertelenmesine ilişkin kararın verildiği hesap döneminde şüpheli alacak karşılığı ayrılması mümkün bulunmaktadır. Ancak, iflası ertelenen borçlu şirketin daha sonra iflas veya iflastan kurtulması halleri söz konusu olur ise, ayrılan şüpheli alacakların sonradan tahsil edilen miktarlarının tahsil edildikleri dönemde kâr veya zarar hesabına intikal ettirileceği tabiidir.

Bu bağlamda, söz konusu dilekçenizin tetkikinden, şüpheli hale gelen alacaklarınız için 2009 yılında dava veya icra takibine başlanıldığı ve yine aynı yılda mahkemece iflasın ertelenmesi kararı verildiği anlaşılmış olup, ilgili dönemde karşılık ayrılmayan alacaklarınız için 2010 ve müteakip yıllarda karşılık ayrılması mümkün bulunmamaktadır.”

Sonuç olarak, gelir idaresi, iflasın ertelenmesi talebinin kabulü ile alacağın şüpheli hale geleceği ve söz konusu alacak için ilgili dönemde karşılık ayrılabilceğini öngörmektedir. Ayrıca, iflas ertelemesi ile alacağın şüpheli hale gelmesi ve iflas ertelemesi talebinin kabul edildiği dönemde karşılık ayrılmadığı durumlarda ise, izleyen hesap döneminde karşılık ayrılamayacağı sonucuna varılabilir. Ayrıca, konuyu VUK'ndaki düzenlemeye göre değerlendirirsek, şüpheli ticari alacak karşılığı ayrılmasının şartlarından biri VUK 323. maddesinin birinci fıkrasında belirtildiği üzere ilgili şüpheli ticari alacağın dava ve icra safhasına gelmiş olması gerekir. Dolayısıyla, VUK açısından sözü edilen şartı sağlamayan alacaklar için karşılık ayrılması mümkün değildir. Ancak, İİK'nun 179/b maddesi uyarınca iflas ertelemesi kararı bulunan bir şirket üzerine 6183 sayılı yasa dahil gerek kamu gerekse diğer özel ve tüzel kişiler tarafından hiçbir yasal takip de yapılamayacaktır.

5.Finansal Raporlama Standartları Açısından Karşılıkların İncelenmesi

Karşılıklar, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde (MSUGT) belirtilen muhasebenin temel kavramlarından İhtiyatlılık Kavramına göre ayrılmaktadır. Tebliğe göre, işletmelerin karşılık ayırabilmeleri ihtiyari olup, dönem karını düşürmek amacıyla yönelik olarak gereğinden fazla karşılık ayrılmaya yer verilmediği ve iyi niyetli üçüncü kişilerin işletmeyle ilgili kararlarını etkileyecek şekilde de dönem karını daha yüksek göstermek amacıyla daha düşük oranda karşılık ayıramayacakları belirtilmiştir.

TFRS açısından karşılıklar ise, TMS 12 ve TMS 37 standartlarında ele alınmıştır. TMS 12 standardına göre, bazı belirli sınırlamaların dışında, bir varlığın defter değeri geri kazanıldığı veya bir

borcun defter değeri ödendiğinde, bu varlığın defter değerinin kazanılması veya borcun defter değerinin ödenmesinin hiç bir vergi etkisi doğurmayacağı duruma nazaran, işletmenin gelecekte ödeyeceği vergiler daha fazla olacaksa ertelenmiş vergi borcu, daha az olacaksa ertelenmiş vergi varlığı olarak muhasebeleştirilir. Dolayısıyla, şüpheli ticari alacak karşılıklarının TMS 12'ye göre ertelenmiş vergi varlığı olarak dikkate alınması gerekir. Ayrıca, TMS 12 standardı ticari kar ile vergi matrahı arasındaki geçici farklardan kaynaklanan hususların raporlanması ile ilgili olup, karşılık tutarlarındaki farklar ise bunun bir örneğini teşkil etmektedir.

Şirketler, indirilebilen tüm geçici farklar için ertelenmiş vergi varlığı olarak dikkate almaktadırlar. Bununla birlikte, bir şirket mevcut belgelere dayanarak ertelenmiş vergi varlığının bir kısmını veya tamamını gerçekleştiremeyeceğinden, ertelenmiş vergi varlığını bir değerlendirme karşılığı ile azaltmalıdır. Söz konusu bu karşılık hesabının günlük yevmiye kaydının girişi, cari yılın gelir vergisi giderini arttırdığı için, işletme vergiden düşülebilir geçici farkın bir kısmı için olumlu bir vergi geliri elde etmeyi beklememektedir. Ayrıca, işletme, ertelenmiş vergi varlığının defter değerindeki azalmayı tanımak için aynı anda bir değerlendirme karşılığı oluşturur. Bu değerlendirme hesabı ise, bir karşılık hesabıdır (Kiesko et al., 2013; 1125-1126).

TMS 37 Standardında ise karşılıklar, zaman ve tutarlarına ilişkin kesinlik olmayan borçlar olarak tanımlanmıştır. TMS 37, finansal bilgi kullanıcılarının işletmeye ait işlemlerin yapısını, zamanlamalarını ve miktarlarını anlamalarını sağlamak için uygun muhasebe işlemlerinin yanı sıra tüm şartların, şarta bağlı yükümlülüklerin ve koşullu varlıkların açıklanması gerekliliklerini öngörmektedir. Borç karşılıkları, ticari borçlar ve tahakkuklar gibi diğer yükümlülüklerden ayrı edilebildiği için, hesaplaşmada gerekli olan gelecekteki harcamanın zamanlaması veya miktarı hakkında bir belirsizlik söz konusudur (Greuning et al., 2011; 239-240).

Karşılıklar, gelecekteki işletme kayıpları için tanımlanmamalıdır. Gelecekteki işletme kayıplarının bir beklentisi varsa, bu durum işletmenin bazı varlıklarının değer düşüklüğüne uğramış olabileceğinin bir göstergesi olup, TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü standardında dikkate alınmaktadır (Greuning et al., 2011; 241). Bir karşılığın ayırt edici özelliği, çoğunlukla, bir karşılığı kapsayan daha büyük bir belirsizlik unsuru olmasıdır. Böyle bir karşılık finansal durum tablosunun (bilanço) yükümlülükler bölümünde görünür (Weetman, 2013a; 296).

Yükümlülük ise, varlığın geçmiş olaylardan kaynaklanan ve varlığın ekonomik fayda sağlayan kaynaktan bir çıkış yolu ile sonuçlanması beklenen mevcut bir yükümlülüğünü temsil eder. Bir yükümlülük, işletmenin yükümlülüğü yerine getirmek için gerçekçi bir alternatif bulunmayan yasal ya da yapıcı bir yükümlülüğün yarattığı bir yükümlülüktür. Bir karşılık, yalnızca kaynak akışının olası olduğu durumda kabul edilir; bu durum çıkış olasılığından daha olası olduğu anlamına gelir; başka bir deyişle, çıkış olasılığı %50'den fazladır. Yükümlülük tutarının güvenilir bir tahmini yapılamıyorsa, bir karşılık ayrılmamalıdır (Christian and Lüdenbach, 2013; 325).

Bazı ülkelerde, karşılıklar terimi, amortisman, varlıklarda değer düşüklüğü ve şüpheli alacaklar gibi kavramları ifade etmek için de kullanılmaktadır. Bunlar, varlıkların defter değerinde yapılan değişikliklere ilişkin düzeltmeleri ifade etmektedir. Dolayısıyla, bu Standart, karşılık ayrılması durumunda, katlanılan maliyetlerin aktifleştirilmesi işlemi ne zorunlu kılar, ne de bu işlemi yasaklamaktadır. Böylece, TMS 37'e göre karşılıkların ayrılmasının VUK'daki düzenlemeler çerçevesinde ihtiyari olması sonucuna varabiliriz.

TMS 37 standardına göre, karşılık; gerçekleşme zamanı veya tutarı belli olmayan yükümlülüktür. Söz konusu tanım kapsamında TMS'de karşılıkların borçlara bir başka ifade ile bilançonun kaynaklarına uygulanacağı, ancak MSUGT ve vergi kanunlarındaki düzenlemesine göre ise işletmenin hem varlıklarına hem de kaynaklarına uygulanması bağlamında daha dar kapsamlı uygulaması olduğu söylenebilir. Ayrıca yükümlülük ise, geçmiş olaylardan kaynaklanan ve ifası halinde ekonomik fayda içeren kaynakların işletmeden çıkmasına neden olacak mevcut yükümlülük olarak ifade edilmektedir. Karşılıklar, ait oldukları ödemeye ilişkin olarak gelecek bir tarihte yapılacak harcamanın zaman ve miktarının kesin olmaması nedeniyle, ticari borçlar ve tahakkuklar gibi diğer yükümlülüklerden ayırt edilebilirler. Bunun aksine,

- Ticari borçlar, alınan veya tedarik edilen mal yada hizmetler için ödenen ve faturası kesilen yada tedarikçiyle resmi olarak anlaşılan borçları ifade etmektedir.
- Tahakkuklar ise, çalışanlara ait tutarlar da dahil olmak üzere, alınan veya tedarik edilen mal ya da hizmetlere ilişkin olarak ortaya çıkan, ancak henüz ödenmemiş, faturası kesilmemiş veya tedarikçiyle resmi olarak anlaşılmamış olan borçları ifade etmektedir. Dolayısıyla, karşılıklar TMS 37 standardında ayrı olarak gösterilirken, tahakkuklar genellikle ticari veya diğer borçların bir parçası olarak gösterilmektedir.

Genel olarak, tüm karşılıklar, zaman ve tutar açısından kesin olmadıklarından koşulludurlar. Ancak, TMS 37 Standart kapsamında koşullu kelimesi, tam anlamıyla işletmenin kontrolünde olmayan, bir veya daha fazla kesin mahiyette olmayan olayın ileride gerçekleşip gerçekleşmemesi ile mevcudiyetleri teyit edilecek, bu nedenle finansal tablolara yansıtılmayan varlık ve yükümlülükleri ifade etmek için kullanılır. Ayrıca, koşullu yükümlülük kavramı finansal tablolara yansıtılma koşullarını sağlamayan yükümlülükler için kullanılır. TMS 37 standardında, bir karşılığın finansal tablolara yansıtılması için bazı kriterlere sahip olması gerekir. Buna göre bir karşılık, aşağıda yer alan koşulların varlığı halinde finansal tablolara yansıtılır (Greuning et al., 2011; 240):

- Geçmiş, bir olaydan kaynaklanan mevcut bir yükümlülüğün bulunması;
- Yükümlülüğün yerine getirilmesi için ekonomik fayda içeren kaynakların işletmeden çıkmasının muhtemel olması,
- Yükümlülük tutarının güvenli bir biçimde tahmin edilebiliyor olması gerekir. Söz konusu koşulların karşılanmaması durumunda, herhangi bir karşılık finansal tablolara yansıtılmaz.

Karşılık olarak finansal tablolara yansıtılan tutarlar ise, işletmenin gelecek dönem faaliyetlerinden bağımsız, geçmiş dönemlerde oluşmuş olaylardan kaynaklanan yükümlülüklerdir. Söz konusu yükümlülükler örnek olarak; çevreye gayri kanuni bir biçimde verilen hasarlar sonucu oluşan ceza ve temizleme maliyetlerinde olduğu gibi, işletmenin gelecekteki işlemlerine bağlı olmaksızın, ilgili yükümlülüğün yerine getirilmesi için ekonomik fayda içeren kaynakların işletmeden çıkmasına sebep olacak durumlar gösterilebilir. Ancak, ticari baskılar veya kanuni zorunluluk nedeniyle, bir işletme, gelecekte faaliyetine belli bir şekilde devam etmek üzere bazı harcamalara ihtiyaç duyabilir. Bu durumda, işletme gelecekteki işlemleriyle ileride yapılacak harcamalardan kaçınabileceğinden, söz konusu gelecekte yapılacak harcamalar için mevcut bir yükümlülüğü bulunmaz ve bunlara ilişkin olarak da bir karşılık işlemini finansal tablolarına yansıtmaz (TMS 37; 19).

Karşılıklar, o anda mevcut en iyi tahmini yansıtmak üzere, bilanço tarihi itibarıyla gözden geçirilir ve düzeltmeye tabi tutulmaktadır. Yükümlülüğün yerine getirilmesi için ekonomik fayda sağlayan kaynakların çıkışı ihtimalinin ortadan kalkması durumunda, ayrılan karşılık iptal edilmektedir (TMS 37; 59).

TMS 37 standardında karşılıklara ait işlemlere yönelik olarak finansal tablo dipnotlarında gösterilmesi gereken ilkelere de yer verilmiştir. İşletme her bir karşılık sınıfı için, aşağıda yer alan hususlara ilişkin olarak finansal tablo dipnotlarında açıklamada bulunur (TMS 37; 84-85):

- Dönem başı ve dönem sonu itibarıyla defter değeri;
- Mevcut karşılıklara yapılan ekler de dahil olmak üzere, dönem içerisinde ayrılan karşılıklar;
- Dönem boyunca kullanılan tutarlar;
- Dönem içerisinde kapatılan kullanılmayan tutarlar ve
- Zamanın geçmesinden ve iskonto oranında oluşan herhangi bir değişikliğin etkisinden kaynaklanan, iskonto edilen tutarda dönem boyunca oluşan artışlara ilişkin bilgiler finansal tablo dipnotlarında yer almalıdır. Ancak, bunlarla ilgili olarak karşılaştırmalı bilgi verilmesi gerekmez.

TMS 37 Standardına göre, her bir karşılık sınıfı için ise, aşağıdaki hususlar hakkında dipnotlarda açıklama yapılması gerekir (Greuning et al., 2011; 242):

- Yükümlülüğün esasının özet bir tanımı ve ekonomik faydaların tahmini işletme dışına çıkış zamanları;
- Söz konusu nakit çıkışlarının miktar ve zamanlamaları hakkındaki belirsizliklere ilişkin açıklamalar. Bilginin yeterliliği açısından gerekli olduğu durumlarda ise işletme, gelecekte oluşacak olaylara ilişkin önemli varsayımlarını dipnotlarda açıklar.
- Beklenen tazminat tutarlarına ilişkin olarak muhasebeleştirilen varlıkların tutarını gösteren beklenen tazminat tutarları.

TMS 37 kapsamında bir karşılığın, hesaplaşmada herhangi bir nakit çıkış ihtimali uzak olmadığı sürece, işletme şarta bağlı yükümlülüğün her sınıf için raporlama dönemi sonunda şarta bağlı yükümlülüğün niteliğine ilişkin kısa bir açıklama yapabilir. Ayrıca, bu bağlamda işlemin uygulanabilir olduğunda işleme ilişkin finansal etkisinin tahmini, herhangi bir finansal çıkışın miktarı ile ilgili belirsizliklerin bir göstergesi, ve herhangi bir geri ödeme olasılığını da dikkate alması gerekir (Lavi, 2016; 36).

Karşılık olarak muhasebeleştirilen tutar, mevcut yükümlülüğün rapor tarihi itibarıyla ödenmesi için gereken harcamaların en iyi tahminine göre hesaplanmalıdır. Başka bir deyişle, bir yükümlülüğü raporlama tarihindeki yerini almak için bir kuruluşun rasyonel olarak yükümlülüğü ödeyeceği veya üçüncü bir tarafa devretmesi gerekir (Ankarath, 2010; 216).

Karşılık, gelir tablosundaki sahiplik hissesini giderle azaltılır ve bir borç karşılığı adı altında yaratılır. Karşılık gerekli olmadığında ise, gelir tablosundaki kar ve zarar hesabında, bir sahiplik hissesini arttıran bir unsur olarak atfedilir. Karşılık, aynı zamanda gelir tablosunda, karşılık oluştuğunda öngörülen bir masrafla eşleşecek şekilde dikkate alınır (Weetman, 2013b; 297).

Söz konusu açıklamalardan sonra alacak karşılığı ayrılmasının finansal raporlama standartlarına göre durumu Tablo 1'deki gibi özetlenebilir.

Tablo 1: Ticari Alacaklara Karşılık Ayrılmasının Finansal Raporlama Standartlarına Göre Durumu

Durum	MSUGT	VUK	TMS/IFRS
Tanım	İşletmenin gelecekteki olası riskleri için ayrılmaktadır.	İşletmenin gelecekteki olası riskleri için ve bazı kayıplarını karşılamak amacıyla ayrılmaktadır.	Zaman ve tutarlarına ilişkin kesinlik olmayan borçlar için ayrılmaktadır.
Ayrılma Gereçesi	İhtiyari	İhtiyari olup, tasarruf değerine göre ayrılır.	İhtiyari
Bilanço Kalemleri Açısından Uygulama	İşletmenin varlık ve kaynaklarına uygulanır.	İşletmenin varlık ve kaynaklarına uygulanır.	İşletmenin kaynaklarına uygulanır.
Raporlanma	Gider olarak raporlanır.	Gider olarak raporlanır.	Gider olarak raporlanır.
Ayrılma Yöntemi	Karşılık ayrılmasına ilişkin yöntem belirtilmemiştir.	Karşılık ayrılmasına ilişkin yöntem belirtilmemiştir.	Karşılık ayrılmasına ilişkin yöntem belirtilmemiştir.
Kısıtlama	Tutar sınırlamasına tabi değildir.	Tutar sınırlamasına tabi değildir.	Tutar sınırlamasına tabi değildir.
Giderin Tutarı	Kesin değildir.	Kesin değildir.	Kesin değildir, bilanço tarihinde düzeltmeye tabidir ve işletmenin geçmiş faaliyetinden kaynaklanan yükümlülüktür.

Kaynak: Yazarın kendisi tarafından oluşturulmuştur.

6.İflas Ertelemesinde Şüpheli Alacak Karşılığı Ayırmaya Yönelik Bir Uygulama

Bu başlıkta, X İnş.San. Mad.Ltd.Şti'nin 31.12.2014 tarihli bilançosunda şüpheli alacak karşılığı ayırarak iflas ertelemeinde dikkate alınıp alınmaması konusuna yer verilecektir. Söz konusu uygulama fiili olup, Y Asliye Ticaret Mahkemesinde görülen davanın özet verilerinden yararlanılmıştır. İflas ertelemeinde şüpheli alacak karşılığı ayırmaya yönelik uygulamada, kefalet borcundan dolayı oluşan diğer ticari alacak karşılıklarına ait örnekleme yer verilmiştir. İlgili örnek firmanın finansal verilerinde, sadece şüpheli alacak karşılığı verilerini gösteren bilanço kalemleri detaylı, diğer veriler ise özet durumda sunulması tercih edilmiştir. 6102 Sayılı TTK'nun 88.maddesi'nde işletmelerin finansal tabloların Türkiye muhasebe ve finansal raporlama standartlarına ve muhasebe ilkelerine uyumlu olması öngörülmektedir. Böylece, TTK m.376/3'de öngörülen yükümlülükler haricinde, muhasebe ve finansal raporlama standartlarına göre de, ticari olsun yada olmasın, borca batıklık bilançosunda tüm alacakların kayıtlı değerleri üzerinden yer alması gerekmektedir.

Anılan firmanın 31.12.2014 finansal tablo verilerindeki iflas erteleme durumu değerlendirilmesinde, X İnş. Sanayi ve Maden Ticaret Ltd.Şti'nin 31.03.2015 tarihi itibarıyla yapılan borca batıklık analizine yer verilmiştir. Söz konusu analiz sonucunda **reel özvarlığının (-) 4.000.000 TL** olduğu, **varlık/borç oranının ise % 82** olduğu tespit edilmiştir. Varlık/borç oranının 1 'in altında olmasından dolayı şirket borca batık olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, iflasın ertelenmesi şartlarından olan borca batıklık olgusu TTK hükümlerine göre gerçekleştiği sonucuna varılmıştır. Yapılan ilk inceleme bilirkişi raporunda, toplamda 27.066.415,00-TL olduğu belirtilen kefalet borçlarına yönelik olarak Heyete herhangi bir belge ve bilgi sunulmadığından, bahse konu değerler borca batıklığın tespitinde dikkate alınmadığı gibi iyileştirme projesi kapsamında da dikkate alınmadığı belirtilmiştir.

Dava dosyasına sunulan 31.12.2015 tarihli bilanço verilerinden hareketle, yapılan yeni değerlendirmeye göre, TTK m. 376/III'e göre şirketin borca batıklığının tespitinde rayiç değerlerin esas alınması gerekmektedir. Bu bağlamda davacı şirketin dosyaya ibraz etmiş olduğu bilgi ve belgeleri ile duran varlıklarına ilişkin yaptırdığı değer tespitleri bir arada değerlendirilerek, davacı şirkete ilişkin Heyetimizce daha önce yapılan rayiç değer çalışması, varlıkların ve borçların kaydı değerleri ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

		Kayıt Değerler 31.12.2015	Rayiç Değerler 31.12.2015	Bilanço Dipnotları
1	DÖNEN VARLIKLAR			
10	Hazır Değerler	-50.000	-50.000	1
12	Ticari Alacaklar	5.000.000	5.000.000	2
120	Alicılar	3.000.000	3.000.000	
128	Şüpheli Ticari Alacaklar	2.000.000	2.000.000	
13	Diğer Alacaklar	15.000.000	15.000.000	3
131	Ortaklardan Alacaklar	15.000.000	15.000.000	
136	Diğer Çeşitli Alacaklar	28.000.000	28.000.000	
139	Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)	28.000.000	28.000.000	
15	Stoklar	550.000	250.000	4
19	Diğer Dönen Varlıklar	500.000	500.000	5
	DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	21.000.000	20.700.000	
2	DURAN VARLIKLAR			
22	Ticari Alacaklar	1.250.000	1.250.000	6
25	Maddi Duran Varlıklar	7.000.000	10.000.000	7
26	Maddi Olmayan Duran Varlıklar	500.000	750.000	8
29	Diğer Duran Varlıklar	250.000	250.000	9
	DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	9.000.000	12.250.000	
	AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI	30.000.000	32.950.000	
3	KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			
30	Mali Borçlar	1.500.000	1.500.000	10

		Kayı Değerler 31.12.2015	Rayıç Değerler 31.12.2015	Bilanço Dipnotları
32	Ticari Borçlar	10.000.000	10.000.000	11
33	Diğer Borçlar	31.850.000	28.000.000	12
331	Ortaklara Borçlar	3.850.000	-	
336	Diğer Çeşitli Borçlar	28.000.000	28.000.000	
36	Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	7.500.000	7.500.000	13
37	Borç ve Gider Karşılıkları	700.000	700.000	14
	KV YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	51.550.000	47.700.000	
4	UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			
40	Mali Borçlar	1.800.000	1.800.000	15
42	Ticari Borçlar	450.000	450.000	16
49	Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	50.000	50.000	17
	UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI	2.300.000	2.300.000	
5	ÖZKAYNAKLAR			
50	Ödenmiş Sermaye	7.650.000		
57	Geçmiş Yıllar Karları	4.000.000		
570	Geçmiş Yıllar Karları	4.000.000		
58	Geçmiş Yıllar Zararları (-)	-35.000.000		
580	Geçmiş Yıllar Zararları (-)	35.000.000		
59	Dönem Net Karı (Zararı)	-500.000		
591	Dönem Net Zararı (-)	500.000		
	ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	-23.850.000	-	
	PASİF KAYNAKLAR TOPLAMI	30.000.000	50.000.000	

BİLANÇO DİPNOTLARI

Şirketin TTK. 376/3. maddesinde ifade edilen aktiflerin satış fiyatı belirlenirken aşağıdaki usul ve esaslar göz önünde bulundurulmuştur.

- (1) **HAZIR DEĞERLER:** Bilançonun aktifinde yer alan hazır değerler likiditesi yüksek değerler olduğundan rayiç değer bilançosunun hazırlanmasında kaydı değerler dikkate alınmıştır.
- (2) **TİCARİ ALACAKLAR:** Bilançonun aktifinde yer alan Alıcılar, Alacak Senetleri, Verilen Depozito ve Teminatlar ile Diğer Ticari Alacaklarından oluşan Ticari Alacakların kaydı değerleri dikkate alınmıştır. Ticari alacaklar içerisinde yer alan ve dosya kapsamından takip yapıldığı anlaşılan Şüpheli alacaklar için karşılık ayrıldığı görülmektedir.
- (3) **DİĞER ALACAKLAR:** Bilançonun aktifinde yer alan Ortaklardan Alacaklar ile Diğer Çeşitli Alacaklardan oluşan Diğer Alacakların kaydı değerleri dikkate alınmıştır.
- (4) **STOKLAR:** Bilançonun aktifinde yer alan İlk Madde ve Malzeme, ve Mamuller ilişkin heyetimiz tarafından daha önce yapılan inceleme neticesinde İlk madde ve malzeme ile Mamuller hesabında yer alan tutarlar fiili olarak mevcut olmadığı için dikkate alınmamıştır. Verilen sipariş avansları ise likit varlıklardan oluştuğundan ve verilen avans tutarı kadar bir değere sahip olduğundan rayiç değer bilançosunda kaydı değerleri dikkate alınmıştır.
- (5) **DİĞER DÖNEN VARLIKLAR:** Diğer Dönen Varlıklar kapsamında yer alan Devreden KDV ile Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar, şirketin devletten alacak tutarları olduğu kabul edildiğinden kayıtlı değer tutarları rayiç değer bilanço tanziminde esas alınmıştır. Ayrıca Verilen İş Avanslarının kaydı değerleri dikkate alınmıştır.
- (6) **TİCARİ ALACAKLAR (UZUN VADELİ):** Verilen Depozito ve Teminatlardan oluşan Ticari Alacakların kaydı değerleri dikkate alınmıştır.

- (7) **MADDİ DURAN VARLIKLAR:** Maddi duran varlıkların değerinin tespitinde Bilirkişi Heyetimizin daha önce yapmış olduğu inceleme ve değerlendirmeleri dikkate alınmıştır.
- (8) **MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR:** Maddi olmayan duran varlıklara ilişkin değerinin tespitinde Bilirkişi Heyetimizin daha önce yapmış olduğu inceleme ve değerlendirmeleri dikkate alınmıştır.
- (9) **GELECEK YILLARA AİT GİDER VE GELİR TAHAKKUKLARI:** Gelecek yıllara ait giderlerin kaydı değerleri dikkate alınmıştır.
- (10) **MALİ BORÇLAR (KISA VADELİ):** Bu grubun kaydı değerleri dikkate alınmıştır.
- (11) **TİCARİ BORÇLAR:** Ticari Borçların kaydı değerleri dikkate alınmıştır.
- (12) **DİĞER BORÇLAR:** Bu grupta yer alan kalemlerden, Ortaklara Borçlar, şirketin üçüncü şahıslara olan borçları arasında yer almaması nedeniyle rayiç değer hesaplamasında dikkate alınmamıştır. Şirketin defteri-kebir ve yevmiye defterlerinde görülen ve 336 nolu Tekdüzen hesap planı hesabında yer alan kefaletten borçlarına ait bilgilere göre 28.000.000 TL olduğu tespit edilmiştir.
- (13) **ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER:** Bu grupta yer alan borçların kaydı değerler toplamı dikkate alınmıştır.
- (14) **BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI:** Kısa Vadeli Borçlar içerisinde yer alan Dönek karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülüklerin kaydı değerleri esas alınmıştır.
- (15) **MALİ BORÇLAR (UZUN VADELİ):** Şirketin Uzun Vadeli Borçları kapsamında yer alan tutarların kaydı değerleri esas alınmıştır.
- (16) **TİCARİ BORÇLAR:** Ticari Borçların kaydı değerleri dikkate alınmıştır.
- (17) **DİĞER BORÇLAR:** Uzun Vadeli Borçlar içerisinde yer alan Gelecek Yıllara Eklenen veya Terkin Edilen KDV'nın kaydı değerleri esas alınmıştır.

Yapılan hesaplamalardan da anlaşılacağı üzere, X İnşaat Sanayi ve Maden Ticaret Ltd. Şti.'nin TTK m. 376/III'de ifade edilen aktiflerin satış fiyatı esasına göre 31/12/2015 tarihi itibarıyla;

Şirketin özvarlığı;

(+)	Varlıklar (Mevcutlar ve Alacaklar) Toplamı	32.950.000-TL
(-)	Borçlar Toplamı	50.000.000-TL
(=)	ŞİRKETİN REEL ÖZVARLIĞI	(-)17.050.000-TL

Varlıkların borçları karşılama oranı ise $(32.950.000/50.000.000 \text{ TL}) = \%65,90$ olarak hesaplanmış olup, varlıkların borçlarını karşılama oranınının 1'in altında olması sebebiyle şirketin borca batık olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan ikinci değerlendirmeye göre, mevcut kefalet borçlarının 28.000.000 TL'lik kısmının, grup şirketlerine olan kefaletlerden kaynaklandığı, ödenmiş ve ödenecek kefalet borçlarından dolayı asıl borçlu şirketlerden alacak talebinde bulunulacağı, gerekirse davalar açılacağı ve önemli bir kısmının asıl borçlulardan tahsil edileceği belirtilmişse de, bu konuda dosyada gerekli evraka rastlanılmamış olunması nedeniyle, mevcut olan belgeler üzerinden bir değerlendirme yapılabilme imkanı olmadığı belirtilmiştir.

BK. m. 596/1'e göre, "Kefil, alacaklıya ifade bulunduğu ölçüde, onun haklarına halef olur". TBK hükümlerine göre, borç tamamen ödeninceye kadar müteselsil borçlunun-müteselsil kefilin sorumluluğu devam eder ve kefil, ancak ödediği miktar nispetinde alacaklının haklarına halef olur. Borçlu şirketten istenebilir hale gelen kefalet borçları, şirketin iflasın ertelenmesi döneminden önce imzaladığı sözleşmelere dayanıyorsa ve muvazaalı borç yaratma emareleri mevcut değilse, ki söz konusu kefalet borçlarının tamamı bankalar ile akdedilen genel kredi sözleşmelerinden kaynaklı kredi borçları olmalarından mütevellit muvazaalı olma ihtimali de bulunmamaktadır, borca batıklığın hesabında dikkate alınmalıdır. Kefalet borçları sebebiyle kefil olan şirket hakkında icra takibi

başlatılmış ve takipler kesinleşmiş ise artık, bu borçların kefil olan şirketin borcu olmadığı söylenemez. Diğer yandan, bu borçlar henüz müvekkil kefil şirket tarafından ödenmediğine göre asıl borçluya ve diğer müteselsil kefillere rücu şartları oluşmadığından, bu aşamada bu borçların davalı şirketin alacağı olarak dikkate alınması da mümkün değildir. Durum böyle olunca, borca batıklık bilançosunun pasif (borçlar) kısmında bu borçlar dikkate alınmalı, buna karşılık kefil tarafından ödeninceye kadar aktif (alacak) kısmında dikkate alınmamalıdır. Bu borçlar, daha sonra davalı şirket tarafından ödendiği nispette alacak yazılacaktır. Bu ödemelerin, davalı şirketin bazı aktiflerinin cebri icra yoluyla ve kendi isteğiyle satılarak yapılması halinde, aktifler de azalacağı için borca batıklık miktarı değişmeyeceği kanısına varılmıştır.

Kefalet borçları ödenirse esas borçlu şirketten alacaklı olunacağından bilanço dengesinin değişmeyeceği varsayılrsa dahi kefil olunan şirketlerden çeşitli sebeplerle (iflasın ertelenmesi sürecinde olma gibi) tahsil imkânı yoksa bunlar şüpheli alacak sayılmalı ve karşılık ayrılmalıdır.

Kefalet borçlarının borca batıklık bilançosunda dikkate alınması halinde, hem kefil olan şirketin hem de asıl borçlu şirketin iflasın ertelenmesi sürecinde olması durumunda kefalet konu borçlar iki veya daha fazla şirketin borcu olarak dikkate alınabilecektir. Aynı borçların birden fazla şirketin borca batıklık hesabında dikkate alınması ilk bakışta yadırganacak bir durum olmakla birlikte, müşterek borçlu-müteselsil kefil sıfatıyla imzalanan kredi sözleşmelerine dayalı kredi hesaplarının kat edilip alacağın hem asıl borçlu hem kefillerden istenebilir hale gelmesi karşısında borcun tamamı her iki şirket için de muaccel hale gelmiş olacaktır.

Bu aşamadan sonra borç, ister esas borçlu ister kefiller tarafından ödensin, borç her iki şirket için de ödeme nispetinde azalacak ve eğer bunlar için karşılık ayrılmamış ise yapılan ödeme miktarı doğrudan borca batıklığa yansiyacaktır. Şayet ödeme, kefil tarafından yapılmış ise ödeme nispetinde alacaklıya halef olacak ve borçluya rücu imkânı kazanacaktır. Ödenen kısmın esas borçlu şirketten tahsil imkânı varsa, bu işlem raporlamada alacak yazılacağı için doğrudan bilançonun aktifine ve borca batıklığı etkileyecektir. Kefil, ödeme yapmakla birlikte, ödediği kısmı esas borçludan tahsil imkânı yoksa bunu da bilançonun aktifine şüpheli alacak olarak kaydedecek ve karşılık ayıracaktır. Sonuç olarak, karşılık ayrıldığı için, yapılan ödeme, kefilin hem aktifini azaltacak hem de borca batıklığını azaltacaktır.

Bu bağlamda, Yargıtay 19. HD isabetli olarak, iflasın ertelenmesi talebinde bulunulan şirketten istenebilir hale gelmiş kefalet borçlarının hem borca batıklıkta hem de iyileştirme projesi yönünden dikkate alınması gerektiğine karar vermiştir. Kararda, ayrıca kefalet borçlarının ödenmesi halinde rücu imkânlarının mali dengeyi nasıl etkileyeceğinin de tahlil edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Nitekim Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 28.6.2007 tarih ve 2007/2159 E. 2007/6816 K. sayılı ilamında *"...Davacılar vekili dava dilekçesi ekinde bir takım mali tablolar sunmuş, bilirkişi heyeti de bu çerçevede borca batıklığı ve projenin ciddiliğini incelemiştir. Davacı yanca 01.06.2005 tarihinde borçlarını gösteren ek bir liste verilmiş, bununla davalının 9.868.961,18 YTL ilave risk altında olduğu, bu kapsamdaki bir takım kefaletlerle teminat senetlerinin davacılar tarafından istenebilir hale geldiği anlaşılmıştır. Bu beyan üzerine yeniden bilirkişi incelemesi yaptırılmışsa da, bu yeni mali durum karşısında iyileştirme projesinin ciddiliğinin ve inandırıcılığının ne ölçüde sürdüğü hususu değerlendirme dışında tutulmuştur. Oysa alınan ek bilirkişi raporunda ilave risklerin de iyileştirme projesi ile aşılabilecek durumda olup olmadığının ve özellikle bir kısmı grup şirketi olan bu şirketlere rücu halinde mali dengenin ne şekilde belirleneceğinin tespiti gerekirdi"*.

Bu karardan Yargıtay 19. HD'nin görüşünün, kefil olan şirketten istenebilir hale gelen kefalet ve garanti borçlarının, bu şirketin hem borca batıklığının hesabında hem de iyileştirme projesinin değerlendirilmesinde dikkate alınması gerektiği görüşündedir. Dava dosyasına sunulan bahse konu evraktan hareketle, işletmenin Nakdi kullandığı veya kullandırdığı krediler ile aldığı teminat mektuplarından kaynaklanan kredi risklerine ilişkin olarak toplam borçlarının tutarı 28.650.000-TL olarak tespit edilmiştir.

Nitekim Yargıtay'ın 19. H.D.'nin 2009/100197 E., 2009/11933 K. ve 17/12/2009 Tarihli İlâmı şu şekildedir; *"Diğer taraftan davacı şirketin kefalet nedeniyle borçları bulunmaktadır. **Kefalet borcu da şirketin pasifinde yer almalıdır. Mahkemece aktif ve pasif bu şekilde tespit edilerek öncelikle şirketin***

borca batık durumda olup olmadığı saptanmalı ve borca batık durumda ise tüm borçları gözetilerek mali durumunu iyileştirme ümidinin bulunup bulunmadığı üzerinde durulmalı ve varılacak uygun sonuç çerçevesinde bir karar verilmelidir”.

Ancak kefalet borçlarının, kefil yönünden risk teşkil edip etmediği değerlendirilmeden, kefil olan ve iflas erteleme talebinde bulunan Şirket lehine yorumlanarak doğrudan dikkate alınması, bir takım haksız kazanımlara da sebebiyet verebilecektir. Bu nedenle asıl borçlu konumundaki Şirketin ve varsa başkaca teminat verenlerin de mali durumlarının incelenmesi ve kefaletle konu borçları ödeme güçlerinin değerlendirme kapsamına alınması gerekmektedir. Ancak, Yargıtay’ın 23. H.D.’nin 2014/3289 E., 2015/7 K. ve 12/01/2015 Tarihli İlamı da şu şekildedir; “*Davacı Servus Bilgisayar AŞ.’nin borca batık olduğu hususunda tartışma bulunmaktadır. Servus Bilişim AŞ. kendi mali yapısı içinde borca batık durumda olmayıp, diğer şirketin akdettiği sözleşmelere kefil olması nedeniyle taşıdığı risk nedeniyle borca batık sayılmıştır. Pozitif Bilişim Hizmetleri AŞ.’nin borca batıklığı, varlık / borç dengesi içinde küçük bir oranda olup, bu durumu değiştiren husus da kefalet riskine bağlanmıştır. Ne var ki kefalet riski bir şirketin mali durumunun belirlenmesinde doğrudan doğruya dikkate alınamaz. Bunun için borcun asıl borçlusu ve diğer kefillerinin ödeme güçleriyle borç için gösterilen diğer teminatların durumuyla gerek alacaklıların başvurabilecekleri diğer teminatlar ve gerek kefil sıfatıyla yapılacak ödemelerden sonraki halefiyet kuralları gereğince kefillerin durumunun özel olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.*

Ayrıca, 28.000.000-TL tutarındaki kefaletlere ilişkin olarak X İnşaat ve Madencilik Ltd. Şti.’nin kullandığı veya kullandırdığı krediler ile aldığı teminat mektuplarından kaynaklanan kredi risklerine ilişkin dosyaya sunulan ihtarnameler üzerinden gerçekleştirilen mali inceleme neticesinde bilançoda yer verilen kefalet borçlarının var olduğu kanaatine varılmıştır. Ancak, bahse konu ihtarnameler üzerinden gerçekleştirilen incelemede ayrıca, neredeyse her borca X İnşaat ve Madencilik Ltd. Şti.’nin yanı sıra 5 gerçek/tüzel kişinin daha teminat verdiği ve bunların ya diğer grup şirketleri, ya da grup şirketlerinin hâkim ortakları oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca, bahse konu kefalet borçlarının X İnşaat ve Madencilik Ltd. Şti. açısından hali hazırda risk teşkil edip etmediğinin ise değerlendirilemediği, zira bu tür bir risk değerlendirmesinin yapılabilmesi için lehine teminat verilen Şirketler ile teminat veren diğer Şirketlerin finansal durumlarının da incelenmesi ve ayrıca bu Şirketlerin borca istinaden gerçekleştirdiği ödemelerin de var olup olmadığının araştırılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

SONUÇ

Müşterilerine kredili satış yapan şirketler, tüm müşterilerin borçlarını tamamen ödeyecekleri ihtimalinin de düşük olduğunu bilmektedirler. Böylece, işletmenin tahsil edilemeyen alacaklarına ait oluşan gider, kredi verilmesi için doğabilecek bir maliyet olup, satış yapmak için katlanılan bir işletme gideridir. Dolayısıyla, işletmenin raporlama döneminin sonuna kadar belirli müşteri hesaplarının tahsil edilemediği kanıtlanmış olsa bile, gider o dönemdeki gelir tablosundaki satış geliriyle eşleştirilmelidir. Ayrıca, tüm alacak hesaplarının tahsilatının yapılacağı beklenmemekle birlikte, bilançoda varlığın beklenen net gerçekleşebilir değeri, yani müşterinin şirketten tahsil etmesini beklediği nakit miktarının finansal tablolarda rapor edilmesi gerekir. Aksi takdirde, işletmelerin alacaklarına karşılık ayırıp ayırmamaları sonucunda dönem karını etkileyici unsur olması nedeniyle, finansal tablolardan yararlanacak bilgi kullanıcılarının işletme hakkındaki değerlendirmelerinde yanılgılara neden olabilir.

Ticari alacaklara karşılık ayrılması, gerek VUK’da, MSUGT, TMS ve gerekse de Gelir İdaresi Başkanlığı’nın verdiği özelgeler kapsamında ihtiyari olduğu sonucuna varabiliriz. Vergi mevzuatındaki düzenlemeye göre, bir alacağa şüpheli ticari alacak karşılığı ayrılmasının şartlarından biri VUK 323. maddesinin birinci fıkrasında belirtildiği üzere ilgili şüpheli ticari alacığın dava ve icra safhasına gelmiş olması şarttır. Dolayısıyla, VUK açısından sözü edilen şartı sağlamayan alacaklar için karşılık ayrılması mümkün değildir. Ayrıca, TMS’lerinde ise karşılık ayrılmanın temel ilkesi geçmiş olaylardan kaynaklanan ve ifası halinde ekonomik fayda içeren kaynakların işletmeden azalmasına neden olan işlemleri kapsamasıdır.

⁴ www.corpus.com.tr (Erişim, 08.04.2016).

İflasın ertelenmesi talebinin kabulü ile alacağın şüpheli hale geldiği durumlarda, söz konusu alacak için ilgili dönemde karşılık ayrılabilmesi ve iflas ertelenmesi talebinin kabul edildiği dönemde karşılık ayrılmadığı durumlarda ise, izleyen hesap döneminde karşılık ayrılmayacağı sonucuna varılabiliriz. İflas ertelenmesinde şüpheli alacak karşılığı ayrılmasına yönelik olarak ele alınan uygulama sonuçlarına göre ise, kefalet borçlarından kaynaklanan şüpheli alacak karşılıklarına ilişkin olarak lehine teminat verilen şirket ile teminat veren şirketlerin finansal durumlarının incelenmesi ve söz konusu borçlara yönelik ödemelerin gerçekleşip gerçekleşmediğinin araştırılması gerektiği kanaatine varılmıştır.

KAYNAKÇA

- Ankarath, N., Mehta, Kalpesh J., Ghosh, T.P., and Alkafaji, Yass A. (2010), Understanding IFRS Fundamentals International Financial Reporting Standards, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Balcaen, S., Manigart, S., Buyze, J., and Hubert Ooghe, H. (2012), Firm exit after distress: differentiating between bankruptcy, voluntary liquidation and M&A, Small Bus Econ 39, 949-975.
- Biddle, GC; Kim, JB; Ma, L; and Song, FM (2011), Accounting conservatism and bankruptcy risk, The 2011 Financial Accounting and Reporting Section Midyear Meeting by the American Accounting Association (AAA), Tampa, FL., 27-29 Jan 2011, available at: <http://ssrn.com/abstract=1621272>.
- Çağlar, Ozan (2011), Banklarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılan Karşılıklar: TMS Hükümler ve BDDK Tebliği, Mali Çözüm Dergisi, Temmuz-Ağustos 2011; 273-286.
- Camacho-Minano, M.M., and Campa, D. (2014), Integrity of financial information as a determinant of the outcome of a bankruptcy procedure, International Review of Law and Economics 37, 76-85.
- Christian, Dieter and Lüdendbach, Norbert (2013), Wiley IFRS Essentials, West Sussex: John Wiley & Sons Ltd.
- Cornelli, F., and L. Felli, (1997), Ex-ante efficiency of bankruptcy procedures, European Economic Review 41, 475-485.
- Englard, Baruch (2007), Schaum's Outline of Intermediate Accounting I, Second Edition (Schaum's Outlines), New York: McGraw-Hill Companies Inc.
- Fettahoğlu, Abdurrahman (2008), İşletme Finansmanı, İzmit: Kayhan Matbaacılık Sanayi Ticaret Limited.
- Gibson, Charles H. (2011), Financial Reporting and Analysis: Using Financial Accounting Information, Mason: South-Western College Publication.
- Greuning, Hennie van, Scoot, D., and Terblanche, S. (2011), International Financial Reporting Standards: A Practical Guide, Sixth Edition, Washington: The International Bank for Reconstruction and Development Publisher.
- Gutierrez, Carlos, L., Olmo, B.T., and Azofra, Sergio S. (2012), Firms' performance under different bankruptcy systems: a Europe-USA empirical analysis, Accounting and Finance 52, 849-872.
- Kieso, Donald E., Weygandt, J.J., and Warfield, Terry D. (2013), Intermediate Accounting, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Lavi, Mohan R. (2016), The impact of IFRS on industry, West Sussex: John Wiley & Sons Ltd.
- Marshall, David, McManus, W., and Viele, D. (2014), Accounting: What the Numbers Mean, 10th Edition, New York: The McGraw-Hill Companies, Inc.

- Needles, Belverd E., Powers, M., and Crosson, Susan V. (2011), *Principles of Accounting*, 11th Edition, Mason: South-Western, Cengage Learning.
- Nikolai, Loren A., Bazley, John D., and Jones, Jefferson P. (2010), *Intermediate Accounting*, 11th Edition, Mason: South-Western, Cengage Learning.
- Selcik, Tarik (2014), ;İflas Ertelemesi Durumunda Ticari Alacaklara Karşılık Ayırılır mı?, *Mali Çözüm Dergisi*, Mart-Nisan 2014; 85-102.
- Spiceland, J. David, Sepe, J., and Nelson, Mark W. (2013), *Intermediate Accounting*, Seventh Edition, New York: McGraw Hill Companies, Inc.
- Steele, Stacey (2014), *The Collapse of Lehman Brothers and Derivative Disputes: The Relevance of Bankruptcy Cultures to Roles for Courts and Attitudes of Judges*, *Banking and Finance: Perspectives on Law and Regulation*, 51-84.
- Stice, Earl, Stice, James, and Diamond M.A. (2001), *Financial Accounting, Reporting and Analysis*, Mason: South-Western College.
- Sürmen, Yusuf (2011), *Muhasebe-2*, Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Tinoco, Mario H., and Wilson, N. (2013), *Financial distress and bankruptcy prediction among listed companies using accounting, market and macroeconomic variables*, *International Review of Financial Analysis* 30, 394-419.
- Warren, Carl S., Reeve, J.M., and Duchac, J. (2014), *Financial and Managerial Accounting*, Mason: South-Western, Cengage Learning.
- Weetman, Pauline (2013a), *Financial accounting: an introduction*, Sixth Edition, Harlow: Pearson Education Ltd.
- Weetman, Pauline (2013b), *Financial and Management Accounting: An introduction*, Sixth Edition, Harlow: Pearson Education Ltd.
- Weygandt, Jerry J., Kimmel, Paul D. , and Kieso, Donal E. (2014), *Financial Accounting*, Ninth Edition, New York: McGraw Hill Companies, Inc.